

Bestuurlijke opdracht Woon-Zorgvisie

Aanleiding van de opdracht

Een integrale visie Wonen, Zorg en Veiligheid, dat is een van de ambities zoals benoemd in het Bestuursprogramma 2022-2026. Uitgangspunt daarbij is langer veilig en verantwoord thuis wonen. In de meerjarige prestatieafspraken 2023-2027 is vervolgens de strategische afspraak gemaakt dat de gemeente voor 1 januari 2024 een woon-zorgvisie opgesteld zou hebben. Met een woonzorgvisie willen we structureel bijdragen aan prettig wonen als zorg nodig is. Voor het opstellen van de woon-zorgvisie is nu ambtelijke capaciteit beschikbaar. Aan de basis voor het proces om te komen tot een woonzorgvisie ligt een bestuurlijke opdracht die nu voorligt.

Inleiding

Door het Rijk is het programma 'Wonen en zorg voor ouderen' geïnitieerd. Aanleiding is het steeds ouder worden van mensen en de vergrijzing van de samenleving. Dit vraagt wat van wonen, woonomgeving en verzorging. Een ander programma van de overheid is een 'Thuis voor iedereen' wat gaat over de huisvestingsmogelijkheden in betaalbare woningen van aandachtsgroepen. Dit zijn bijvoorbeeld mensen in een GGZ-instelling die uit kunnen stromen of dak- en thuislozen.

Deze programma's vinden hun weerslag in diverse regionale en lokale regelingen en afspraken. De regionale woondeal, de woonvisie, het bestuursprogramma, de prestatieafspraken en de concept-omgevingsvisie vormen grotendeels het kader voor de woonzorgvisie.

Regionale woondeal

In de regionale woondeal (hierna: Woondeal) spraken we af dat alle gemeenten in 2023 lokaal een integrale woonzorgvisie opstellen die aansluit bij de regionale woningbouwprogrammering. Dit is in lijn met het beleidsprogramma 'Een thuis voor iedereen'. Hiervoor maken gemeenten een analyse van zowel de woon-, zorg-, als ondersteuningsbehoefte van de aandachtsgroepen in de eigen gemeente (hoeveel mensen, welke aandachtsgroepen, wat is de woonbehoefte en wat is de eventueel langdurige ondersteuningsbehoefte). Voor de invulling van de bouwopgave, die voortvloeit uit de woonbehoefte van ouderen met een Wlz-indicatie, worden het Zorgkantoor en de zorgaanbieders betrokken. Ook aan de huisvesting van studenten wordt, in lijn met het actieplan Studentenhuisvesting, aandacht gegeven. We spraken ten aanzien van de aandachtsgroepen in de Woondeal af dat gemeenten:

- bij het opstellen van de woonzorgvisies expliciet aandacht besteden aan zowel de woon-, de zorg- als ondersteuningsbehoefte van ouderen. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de inrichting van de leefomgeving (o.a. voorzieningen, inrichting buitenruimte). Het verdelen naar gemeentelijk niveau van bovenstaande opgave voor ouderen en verpleegzorgplekken wordt daarin meegenomen. Afstemming met het Zorgkantoor en de zorgaanbieders is daarbij gewenst.
- voor de door het Rijk benoemde aandachtsgroepen, zoals arbeidsmigranten, studenten, woonwagenbewoners, uitstromers uit intramurale instellingen en detentie, (dreigend) dakloze mensen, mantelzorgverleners- en ontvangers (conform wetsvoorstel Versterken regie Volkshuisvesting) beleid formuleren als sprake is van een huisvestingsopgave voor deze groepen binnen de gemeente en het beleid er nog niet is.

Woonvisie 'Perspectief op goed wonen in onze kernen'

In de Woonvisie wordt benoemd dat het organiseren van goed en veilig zelfstandig wonen op de plek waar men een (sociale) binding heeft een doel is. De gewenste woonzorgstructuur moet volgens de Woonvisie verder beschreven worden. Een Lokaal Actieplan Wonen-Zorg dat concreet beschrijft welke opgaven opgepakt moeten worden, wie daarvoor verantwoordelijk is en wat daarvoor nodig is

moet eveneens opgesteld worden. Daarbij hoort het monitoren en periodiek toetsen van de uitvoering. Ook zou de ontwikkeling van de behoefte aan wonen met zorg verder scherp gekregen moeten worden. Daarna kan dat tegen de bestaande woningvoorraad en vastgoed aangelegd worden. De Woonvisie spreekt over een samenwerkingstafel Wonen en Zorg waar de gemeente de regie over heeft. Deelnemers zijn de gemeente, lokaal werkzame corporaties en lokaal werkzame zorg- en welzijnspartijen.

Prestatieafspraken

In de prestatieafspraken 2023-2027 met de corporaties en huurdersorganisaties maakten we strategische afspraken over een woonzorgvisie.

Strategische afspraak 23 luidt als volgt:

De gemeente stelt voor 1 januari 2024 een woonzorgvisie op. Daarmee wil zij structureel bijdragen aan prettig wonen als zorg nodig is. De uitwerking van deze woonzorgvisie doet zij samen met de corporaties, zorgaanbieders, huurdersorganisaties en cliëntenorganisaties. De basis voor de woonzorgvisie is een analyse van vraag en aanbod naar woonzorgvormen. Deze analyse stelt de gemeente in co-creatie op met de corporaties en zorgaanbieders. De woonzorgvisie geeft inzicht in de gewenste spreiding van woonzorgvoorzieningen over de wijken en kernen: van volledig zelfstandig tot wonen in een 24-uurs zorginstelling. Zij gaat hierbij in op de vraag van iedereen die een vorm van zorg nodig heeft. Hierbij kijkt zij ook naar woonvormen om mensen huisvesting te kunnen bieden, passend bij hun persoonlijke situatie.

Strategische afspraak 25 gaat over het bevorderen van doorstroming: *De gemeente onderzoekt of zij een financiële bijdrage kan leveren aan verhuiskosten bij 65-plussers, dit wordt meegenomen in het woonzorgvisietraject.*

Strategische afspraak 27: *De uitkomsten van de woonzorgvisie geven richting aan de nieuwbouwprogrammering: bij nieuwbouw zetten corporaties in op het toevoegen van voldoende levensloopgeschikte woningen. Een deel van deze woningen zal in geclusterde woonvormen zijn. Corporaties verwerken de resultaten van de woonzorgvisie in hun portefeuillestrategie.*

Concept-omgevingsvisie

Hierin is opgenomen: *‘Agrarische bedrijven die verbreden met zorg- of maatschappelijke functies ondersteunen we. We bieden nieuwe zorgconcepten, zoals farmcommunities en andere woonvormen voor ouderen, meer de ruimten. Zeker concepten die ouderen en jongeren aan elkaar verbinden vinden we interessant. Ook voor onze erfgoedlocaties verkennen we de mogelijkheid voor verbreding met zorg- of maatschappelijke functies- We onderzoeken met de Abdij van Berne, of een diversiteit aan woon-zorgconcepten mogelijk is. Dit ontwikkelen we bij voorkeur in co-creatie met zorginstellingen als Laverhof.’*

Verdere context

Omgevingswet

Binnen de Omgevingswet is het mogelijk om op thema of per gebied te werken met programma's. Voor de gemeente Bernheze ligt de vraag nog voor of met programma's gewerkt gaat worden. Of en op welke wijze de woonzorgvisie als een programma(onderdeel) van de Omgevingswet gezien kan worden, wordt daarom op een later tijdstip bepaald. Ook wordt op dit moment bekeken vanuit het rijk of er een verplicht programma volkshuisvesting komt vanuit de Wet versterking regie Volkshuisvesting indien deze wet wordt vastgesteld.

Urgentieverordening

Later dit jaar wordt de urgentieverordening, die nu regionaal wordt opgesteld, aan de gemeenteraad voorgelegd. Hierin worden de doelgroepen die recht op urgentie krijgen vastgelegd en de prioriteitsvolgorde. De verwachting is dat de te benoemen doelgroepen overlap hebben met een aantal doelgroepen die voortvloeien uit de woonzorgvisie.

Woonwensenonderzoek

De gemeente 's-Hertogenbosch heeft voor de regio een woonwensenonderzoek uitgevoerd. Een deel van de informatie die nodig is voor een woonzorganalyse volgt hieruit.

Op basis van het bovenstaande komen we tot de volgende bestuurlijke opdracht.

De bestuurlijke opdracht

Het gaat bij de woonzorgvisie om wonen en om zorg. Proceseigenaar zou zowel Woon- en Leefgemeente (hierna: BWL) als Zorgzame Gemeente kunnen zijn. De reikwijdte van de woonzorgvisie is echter grotendeels al vastgelegd in de prestatieafspraken. Vanuit dat perspectief en de beschikbare ambtelijke capaciteit is het logisch om BWL de proceseigenaar te laten zijn. Als scope van de visie hanteren we 2024-2040. Uit het bovenstaande volgt als bestuurlijke opdracht aan BWL:

Het in co-creatie opstellen van een woonzorgvisie 2024-2040, gebaseerd op een woon-zorganalyse, voor de gemeente Bernheze.

Het resultaat / wat leveren we op

Het in co-creatie opstellen van een woonzorgvisie heeft als gewenst resultaat dat het inzicht geeft in de kwalitatieve en kwantitatieve behoefte per kern van iedereen die zorg nodig heeft nu en in de toekomst. Hieruit volgen actiepunten op hoofdlijnen om de ambitie te verwezenlijken. Het bepalen van de doelgroepen vindt op basis van de woonzorganalyse en in co-creatie plaats. Daarbij houden we in ieder geval rekening met de doelgroepen zoals die in de hiervoor geschetste kaders zijn benoemd:

- Senioren
- Arbeidsmigranten
- Studenten
- Woonwagenbewoners
- Uitstromers uit intramurale instellingen
- Uitstromers uit detentie
- Dak- en thuislozen
- Mantelzorgverleners- en ontvangers
- Statushouders
- Slachtoffers van huiselijk geweld
- Mensen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuigelijke beperking of psychische kwetsbaarheid
- Opvang van slachtoffers van mensenhandel
- Stoppende sekswerkers

Wat leveren we niet op

Wat we niet opleveren is een actieprogramma om tot uitvoering van de actiepunten te komen. Over de uitvoering van de actiepunten worden in een later stadium afspraken met de samenwerkingspartners gemaakt. Ook de totstandkoming van de actieprogramma's hoort niet bij deze opdracht. De uitwerking van de acties vindt later plaats, onder andere in de prestatieafspraken.

Randvoorwaarden

In de prestatieafspraken is afgesproken dat de gemeente de kartrekker is voor de totstandkoming van de woonzorgvisie.

Te betrekken samenwerkingspartners

In de prestatieafspraken staat al een deel van de samenwerkingspartners genoemd, o.a. corporaties, huurdersorganisaties en cliëntenorganisaties maken hier deel van uit. Andere organisaties zijn in ieder geval Ouderen Overleg Bernheze (OOB), Integraal Platform Gehandicapten (IPG), Adviesraad Sociaal Domein Ons Welzijn, opvanghuizen, GGD, Zorgkantoor en huisartsen. Uiteraard is eenieder die zich verder verbonden voelt met het onderwerp uitgenodigd om mee te denken.

Planning

De woonzorgvisie is een van de onderwerpen tijdens 'Bernheze bespreekt'. Er hebben zich ruim twintig deelnemers aangemeld (stand half februari) voor het onderwerp. De intentie is om tijdens deze dag input op te halen voor het proces en de inhoud die gebruikt kan worden om te komen tot een woonzorgvisie. Gedacht kan worden aan input voor co-creatie. Hoe zien de aanwezigen het proces voor zich? Via welke kanalen gaan we met elkaar communiceren? Waar moet zeker aan gedacht worden bij het opstellen van de woonzorgvisie? Wat zijn kansen en knelpunten voor de kernen en wat is er nodig voor de verschillende doelgroepen?

Eind mei kan vervolgens een sessie gehouden worden met samenwerkingspartners. De vorm waarin dit plaatsvindt krijgt nadere uitwerking.

Het streven is om voor de zomer een concept visie klaar te hebben op hoofdlijnen en een eerste versie begin juli aan het college voor te leggen. In overleg met de griffie kan in het najaar een themabijeenkomst worden gehouden. Na de zomer kan dan het concept voor de raad worden aangeleverd (aanleveren voor het college op 4 september) met als doel behandeling in de raad van 31 november. Dat betekent dat er een flinke tijdsdruk op zit en dat het belangrijk is om de zorgvuldigheid en kwaliteit goed in de gaten te houden.

De raad kan in geïnformeerd worden over het proces van de woonzorgvisie middels een NTI. Mochten daar vragen uit voortkomen dan kan via de commissie Ruimtelijke Zaken of een extra bijeenkomst de raad verder geïnformeerd worden. Er is in de planning rekening gehouden met het informeren op hoofdlijnen van de raad in juni.

De planning ziet er dan als volgt uit:

Wanneer	Wat
26 februari 2024	Bestuurlijke afstemming POHO
26 februari 2024	Collegevoorstel met bestuurlijke opdracht afronden+NTI maken
5 maart 2024	Behandeling collegevoorstel bestuurlijke opdracht
28 maart 2024	'Bernheze bespreekt'
29 maart 2024	Terugkoppeling portefeuillehouder Bernheze bespreekt
1 april	Uitvraag doen voor woonzorganalyse nav input Bernheze bespreekt+delen met samenwerkingspartners
1 april	Save the date versturen voor eind mei
Half april	Versturen uitnodiging
6 mei 2024	Samenwerkingstafel Wonen
Eventueel 8 mei 2024	Aanleveren stukken voor raad juni

Eind mei (29 mei?)	Bijeenkomst met samenwerkingspartners voor inhoud en actiepunten woonzorgvisie obv woonzorganalyse
juni	Schrijven woonzorgvisie
13 juni 2024	Gesprek OOB: nadere input vragen
30 juni (eventueel)	Raadsvergadering
2 juli 2024	Concept bespreken in het college
10 juli 2024	(Aangepast) Concept delen met raad en samenwerkingspartners en vragen om advies (inclusief Adviesraad Sociaal Domein) (6 weken)
21 augustus 2024	Reacties binnen op concept en verwerken
Eventueel najaar	Themabijeenkomst voor de raad
4 september 2024	Aanleveren stukken voor college
10 september 2024	Collegevergadering
18 september 2024	Stukken bij de griffie
8 oktober 2024	Commissie ?
15 oktober 2024	Commissie ?
31 november 2024	Raad

Kosten

Voor een goede woonzorganalyse is een verdere verdieping van het recente woonwensenonderzoek nodig. Een deel van de informatie hebben we waarschijnlijk zelf in huis. Het overige onderzoek verwachten we uit te besteden. Daarbij zoeken we aansluiting bij het recente woonwensenonderzoek. Dit past binnen de kosten die we al maken voor het woonwensenonderzoek. Andere kosten die gemaakt moeten worden zijn:

- Uitnodigingen voor workshops
- Locatie, koffie/thee etc. voor workshops
- Opmaak woonzorgvisie
- Eventueel: kosten drukker+kosten voor de oplage

Risico's

Zoals gezegd zit er een flinke tijdsdruk op het proces. De woonzorgvisie had al vastgesteld moeten zijn conform de woondeal en prestatieafspraken, dus het doel is om dit jaar de woonzorgvisie te laten vaststellen. Dat betekent een strakke planning en dat er geen tegenslagen mogen zijn in de planning. De zorgvuldigheid mag echter niet ten koste gaan van de snelheid.